

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA

VALSTYBĖS SIENOS APSAUGOS TARNYBOS PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS VIDAUS REIKALŲ MINISTERIJOS

2004 m. gegužės 18 d. Nr. 1030-37-65
Vilnius

Santrauka

2003 metais finansinis auditas atliktas Valstybės sienos apsaugos tarnyboje prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Vilniaus, Šiaulių ir Lazdijų rinktinėse, Užsieniečių registracijos centre ir Visagino pasieniečių mokykloje.

Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Tarnyba) 2003 metais vykdė aštuonias programas, kurioms vykdyti skirta 150679,3 tūkst. Lt asignavimų, iš jų 129176,2 tūkst. Lt paprastosioms ir 21503,1 tūkst. Lt nepaprastosioms išlaidoms. Pagal patikslintą suvestinę biudžeto išlaidų sąmatą Tarnyba gavo 149622,0 tūkst. Lt. arba 99,3% patvirtinto plano arba 1057,3 tūkst. Lt mažiau. Tarnyba kartu su pavaldžiomis įstaigomis padarė 149621,6 tūkst. Lt kasinių išlaidų ir 153528 tūkst. Lt faktinių išlaidų. Nepanaudota liko 0,4 tūkst. Lt Visagino pasieniečių mokykloje. Padarytos faktinės išlaidos viršijo patvirtintus asignavimus 3906,0 tūkst. Lt.

Atlikus 2003 metų finansinės atskaitomybės ir sandorių auditą, apimančių teisės aktų laikymosi priežiūrą, nustatyta, kad Tarnyba ir jai pavaldžios įstaigos inventorizuodamos turtą, apskaitydamos turtą ir išlaidas, sudarydamos finansines atskaitomybes nesilaikė Lietuvos Respublikos biudžetinės sandaros įstatymo 5 straipsnio reikalavimų, Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001 m. kovo 16 d. įsakymu Nr. 70 patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 238 punkto, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-03-31 nutarimo Nr.205 patvirtintų Biudžetinių įstaigų vyriausiųjų finansininkų (buhalterių) nuostatų 4 ir 5 punkto, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-08 nutarimo Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“ 5.2 punkto, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-01-17 nutarimo Nr.53 patvirtintų Valstybės tarnautojų darbo užmokesčio skaičiavimo

taisyklių 1 punkto, Darbo kodekso 193, 194 straipsnio, Valstybės tarnybos įstatymo 23 straipsnio 2 dalies.

Pavedimas ir audito užduotis

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės 2003 m. gegužės 20 d. pavedimu Nr. 1030-37 vyresnieji valstybiniai auditoriai Zita Dindaitė (grupės vadovė) ir Juozas Bacevičius, vyriausioji valstybinė auditorė Laimutė Švagždienė bei valstybinis auditorius Vidmantas Savickas Valstybės sienos apsaugos tarnyboje prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos ir jai pavaldžiose įstaigose atliko 2003 metų valstybinį finansinį auditą.

Audituojamas subjektas – Valstybės sienos apsaugos tarnyba prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Tarnyba), adresas Savanorių pr. 2, Vilnius. Identifikavimo kodas – 8860825. Tarnybos steigėjas yra Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija. Tarnyba yra biudžetinė įstaiga, kuri užtikrina valstybės sienos neliečiamumą ir įgyvendina valstybės sienos apsaugos politiką.

Šio finansinio audito tikslas - nustatyti, ar Tarnybos 2003 metų finansinėse ataskaitose pateikta išsami, teisinga ir tiksli informacija, ar jos sudarytos remiantis Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais, bei atlikti finansinės atskaitomybės ir sandorių auditą, apimančią teisės aktų laikymosi priežiūrą.

Ši ataskaita yra sudedamoji išvadų, teikiamų Lietuvos Respublikos Seimui dėl metinės biudžeto įvykdymo ataskaitos, ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą, dalis.

Ataskaita apima tik audito metu patikrintus ir nustatytus faktus, o finansinės atskaitomybės vertinimas bus pateiktas audito išvadoje, kuri bus parengta Valstybinio audito reikalavimų nustatyta tvarka.

Audituojamas laikotarpis – 2003 metai. Atlikome išlaidų sąmatų vykdymo balanso (forma Nr.1), biudžeto išlaidų sąmatos įvykdymo apyskaitos (forma Nr.2) ir kitų apyskaitų (formos Nr.3-4,3-8,5,6,8,9,10,12,13) auditą.

Audito atlikimo tvarka ir audituotos sritys

Finansinis auditas atliktas vadovaujantis Valstybinio audito reikalavimais ir kitais teisės aktais, reglamentuojančiais biudžetinių įstaigų apskaitos tvarkymą ir asignavimų naudojimą.

Auditas atliktas pagal Valstybės kontrolės Finansinio audito 3-iojo departamento direktoriaus Vytauto Budriūno patvirtintą planą.

Finansinio audito metu ištyrę vidaus kontrolę ir rizikos faktorius (veiksnius), susijusius su įstaigos veikla bei apskaitos sistemomis, mes parengėme audito programas (darbo užmokesčio ir įnašų socialiniam draudimui, ilgalaikio, trumpalaikio turto ir atsargų, pinigų banke ir kasoje, kitų išlaidų darbams, prekėms bei paslaugoms, sąmatų ir asignavimų apskaitos srityse, žemės apskaitos) ir atlikome savarankiškas (detalias) procedūras, sumažinančias audito riziką. Surinkome įrodymus, reikalingus audito ataskaitai ir nuomonei apie 2003 metų finansines ataskaitas pareikšti.

Audituojamu laikotarpiu Tarnybai vadovavo vadas Algimantas Songaila, Biudžeto planavimo ir apskaitos valdybos viršininku dirbo Kęstutis Pileckas.

2003 m. finansinės veiklos rezultatai

Svarbiausi Tarnybos uždaviniai yra:

- Užtikrinti valstybės sienos neliečiamumą;
- Pasiiekti Europos Sąjungos reikalavimus atitinkantį Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsaugos lygį, integruoti Tarnybos veiklą į bendrą Europos Sąjungos valstybių sienų ir migracijos procesų kontrolės sistemą;
- Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių, įstatymų ir kitų teisės aktų valstybės sienos teisinio režimo klausimais vykdymas;
- Vykdyti nusikalstamų veikų ir kitų pažeidimų prevenciją, atskleidimą ir tyrimą, žmogaus teisių ir laisvių apsaugą, viešąją tvarką ir visuomenės saugumą.

Šiems uždaviniams įgyvendinti, vadovaujantis 2003 metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu, įskaitant patikslinimą, Tarnybai ir jos struktūriniams padaliniais pagal aštuonias programas valstybės biudžeto asignavimai sudarė 150679,3 tūkst. Lt. Programoms vykdyti gauta 149622,0 tūkst. Lt arba 99,3% patvirtinto plano arba 1057,3 tūkst. Lt mažiau. Tarnyba kartu su pavaldžiomis įstaigomis padarė 149621,6 tūkst. Lt kasinių išlaidų ir 153528 tūkst. Lt faktinių išlaidų. Liko nepanaudoti 0,4 tūkst. Lt Visagino pasieniečių mokykloje. Padarytos faktinės išlaidos viršijo patvirtintus asignavimus 3906,0 tūkst. Lt.

Programos kodas 1.4 „Lietuvos Respublikos valstybės sienos apsauga sausumoje, teritorinėje jūroje Kuršių mariose, Šengeno ACQUIS reikalavimų sienų kontrolės srityje įgyvendinimas“ vykdymui 2003 metams patvirtinta valstybės biudžeto asignavimų, įskaitant patikslinimus, 123459,3 tūkst. Lt. Programos vykdytojai – Valstybės sienos apsaugos tarnybos Ignalinos, Vilniaus, Varėnos, Lazdijų, Pagėgių, Pakrančių apsaugos, Šiaulių rinktinės bei Valstybės sienos apsaugos tarnyba.

Programos kodas 1.5. „Neteisėtai atvykusių ir esančių Lietuvos Respublikoje ir paprašiusių pabėgėlio statuso užsieniečių laikino apgyvendinimo, priežiūros ir išsiuntimo į kilmės

šalis“ vykdymui 2003 metams patvirtinta valstybės biudžeto asignavimų, įskaitant patikslinimus, 2832 tūkst. Lt. Programos vykdytoja – Užsieniečių registracijos centras.

Programos kodas 1.6. „Personalo rengimas valstybės sienos apsaugai ir ginkluotai krašto gynybai, kvalifikacijos kėlimas“ vykdymui 2003 metams patvirtinta valstybės biudžeto asignavimų, įskaitant patikslinimus, 3435,1 tūkst. Lt. Programos vykdytojais – Valstybės sienos apsaugos tarnyba ir Visagino pasieniečių mokykla.

Programos kodas 1.7. „Valstybės sienos įrengimas“ vykdymui 2003 metams patvirtinta valstybės biudžeto asignavimų, įskaitant patikslinimus, 1709 tūkst. Lt. Programos vykdytojais – Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Vilniaus, Varėnos ir Ignalinos rinktinės.

Programos kodas 1.8. „Specialioji Ignalinos atominės elektrinės apsaugos ir kitų paslaugų teikimo“ vykdymui 2003 metams patvirtinta valstybės biudžeto asignavimų, įskaitant patikslinimus, 13884,3 tūkst. Lt. Programos vykdytojais – Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Pakrančių apsaugos ir Ignalinos atominės elektrinės apsaugos rinktinės bei Visagino pasieniečių mokykla.

Programos kodas 45.1 „Nacionalinė narkotikų kontrolė ir prevencija“ vykdymui 2003 metams patvirtinta valstybės biudžeto asignavimų, įskaitant patikslinimus, 35 tūkst. Lt. Programos vykdytoja – Valstybės sienos apsaugos tarnyba.

Specialiosios Kaliningrado tranzito programos kodas 46.1. vykdymui 2003 metams patvirtinta valstybės biudžeto asignavimų, įskaitant patikslinimus, 543 tūkst. Lt. Programos vykdytojais – Valstybės sienos apsaugos tarnyba, Vilniaus ir Pagėgių rinktinės.

Programos kodas 50.1. „Europos Sąjungos PHARE paramos bendrasis finansavimas“ vykdymui 2003 metams patvirtinta valstybės biudžeto asignavimų, įskaitant patikslinimus, 4781,6 tūkst. Lt. Programos vykdytoja – Valstybės sienos apsaugos tarnyba.

Klaidos, pažeidimai, netikslumai

Tarnybos vadas A.Songaila (asignavimų valdytojas) pagal Lietuvos Respublikos biudžeto sandaros įstatymo 7 straipsnį buvo atsakingas už biudžeto išlaidų sudarymą ir vykdymą neviršijant patvirtintų asignavimų sumų bei atsakė už savo vadovaujamų ir pavaldžių institucijų programų vykdymą.

Audito metu nustatyta, kad Tarnyba sudarydama išlaidų pagal programas sąmatų projektus ir organizuodama jai pavaldžių įstaigų išlaidų pagal programas sąmatų projektų sudarymą, neturėjo patvirtinto didžiausio leistino valstybės tarnautojų pareigybių ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, skaičiaus. Audito metu Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2003-12-19 nutarimu Nr.1641 patvirtino

didžiausią leistiną valstybės tarnautojų pareigybių ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokesį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, skaičių, kuris įsigaliojo nuo 2004-01-01 (Valstybės kontrolės 2003-10-30 raštas Nr. S-(1030-1.9)-1887).

Tarnybos vadas A.Songaila bei pavaldžių įstaigų vadai neužtikrino racionalaus darbo užmokesčio lėšų naudojimo, kad neviršytų patvirtintų darbo užmokesčio asignavimų. Rinktinių vadai nesilaikė Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-01-17 nutarimu Nr.53 patvirtintų Valstybės tarnautojų darbo užmokesčio skaičiavimo taisyklių 1 punkto nuostatos ir netaikė darbo užmokesčio indeksavimo koeficiento, nors darbo užmokesčio poreikis viršijo 2003 metams darbo užmokesčiui patvirtintus asignavimus. 2004-01-01 kreditorinis įsiskolinimas yra:

Eil. Nr.	Padalinio pavadinimas	Darbo užmokestis	Įmokos socialiniam draudimui	Iš viso
1	Valstybės sienos apsaugos tarnyba	34,1	23,3	57,4
2	Ignalinos rinktinė	346,3	83,9	430,2
3	Vilniaus rinktinė	505,9	129,7	635,6
4	Varėnos rinktinė	282,6	76,5	359,1
5	Lazdijų rinktinė	305,7	92,0	397,7
6	Pagėgių rinktinė	448,7	127,2	575,9
7	Pakrančių apsaugos rinktinė	380,3	68,3	448,6
8	Šiaulių rinktinė	407,3	139,0	546,3
9	Užsieniečių registracijos centras	1,8	4,4	6,2
10	Ignalinos AE apsaugos rinktinė	24,2	116,2	140,4
	Iš viso	2736,9	860,5	3597,4

Reikia pažymėti, kad Tarnyboje ir pavaldžiose įstaigose, nesant darbo užmokesčio ekonomijos, 2003 metais buvo skiriamos materialinės pašalpos, vienkartinės piniginės išmokos. Tokia padėtis buvo ir ankstesniais metais. 2001 metais Tarnyba ir pavaldžios įstaigos viršijo patvirtintus darbo užmokesčio ir soc. draudimo įmokų asignavimus 604,7 tūkst. Lt, 2002 metais - 128,9 tūkst. Lt, 2003 metais - 3597,4 tūkst. Lt. Tarnybos vadovybė nereagavo į Valstybės kontrolės atlikto 2002-04-26 audito pastebėjimus dėl darbo užmokesčio asignavimų naudojimo.

Tarnybos strateginio planavimo darbo grupė (pirmininkas asignavimų valdytojas A.Songaila), nesivadovaudama Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003-01-17 nutarimu Nr.53 patvirtintų Valstybės tarnautojų darbo užmokesčio skaičiavimo taisyklių 1 punkto nuostatos, 2003-11-12 nutarė už 2003m. gruodžio mėn. rinktinių darbuotojams išmokėti 60% priskaičiuoto darbo

užmokesčio, o likusią 2003 m. gruodžio mėn. darbo užmokesčio dalį mokėti 2004 metais. Atkreiptinas dėmesys į tai, kad Tarnyboje nebuvo analizuojamas patvirtintų pareigybių ir faktiškai užimtų pareigybių skaičiaus skirtumas, dėl kurio susidaro darbo užmokesčio lėšų ekonomija. Ši ekonomija panaudota Vidaus tarnybos statuto įsigaliojusio nuo 2003-05-01 įgyvendinimui, materialinėms pašalpoms, vienkartinėms piniginėms išmokoms ir kt. Pažymėtina, kad Vilniaus rinktinėje darbo užmokesčiui skirtos lėšos buvo naudojamos net etatinių vadų pavaduotojų priedams už vadovų pavadavimą, kurių ši funkcija yra tiesioginė.

Atlikus programų, kurias Tarnyba ir jai pavaldžios įstaigos vykdė 2003 metais, biudžeto išlaidų sąmatų vykdymo apyskaitos analizę nustatyta, kad Tarnybos administracijos valdymo vykdomos funkcijos 03.04.01 biudžeto asignavimai pagal patvirtintą sąmatą darbo užmokesčiui panaudoti nevisiškai, t.y. nepanaudota 100,0 tūkst. Lt (planas 5740,0 tūkst. Lt, o pateikta paraiškų už 5640,0 tūkst. Lt), nors Tarnyba ataskaitinį laikotarpį 2003 metus baigė su skolomis: gruodžio mėnesį neišmokėta 19,9 tūkst. Lt darbo užmokesčio ir 10,2 tūkst. Lt gyventojų pajamų mokesčio, viso 30,1 tūkst. Lt. Funkcijos 02.04.01 biudžeto asignavimai pagal patvirtintą sąmatą darbo užmokesčiui panaudoti visi (planas-1176,0 tūkst. Lt, panaudota -1176,0 tūkst. Lt), bet liko skola už gruodžio mėn. 2,2 tūkst. Lt darbo užmokesčio ir 1,8 tūkst. Lt gyventojų pajamų mokesčio, viso 4 tūkst. Lt. Ataskaitinių metų eigoje išmokėta materialinių pašalpų už 1,5 tūkst. Lt ir vienkartinių piniginių išmokų už 3,1 tūkst. Lt.

Tarnyboje ir pavaldžiose įstaigose 2004-01-01 patvirtintų pareigybių skaičius yra 5052, faktiškai užimtų pareigybių skaičius – 4601, taigi laisvų etatų skaičius – 451. Laisvų etatų skaičius 2003-01-01 yra 590.

Audito metu nustatyta, kad Tarnybos vadas A.Songaila ir pavaldžių įstaigų vadovai sudarė mokymosi sutartis su darbuotojais visam mokymosi laikotarpiui, suteikė apmokamas mokymosi atostogas ir įsipareigojo mokėti vidutinį darbo užmokestį. Taigi Tarnyboje ir pavaldžiose įstaigose neieškoma vidinių rezervų, kad neviršytų patvirtintų darbo užmokesčio asignavimų.

Tarnybos vadas A.Songaila 2003-03-06 įsakymu Nr.4-126, siekdamas užtikrinti efektyvų valstybės biudžeto asignavimų naudojimą ir kontroliuoti 2003 metais numatytų priemonių vykdymo bei jų įgyvendinimo skirtų lėšų naudojimą pagal tikslinę paskirtį, nustatė asignavimų naudojimo kontrolės priemones, o 2003-07-14 įsakymu Nr.4-360 patvirtino Tarnybos finansų kontrolės taisykles, kuriose nustatė ūkinių operacijų vykdymo kontrolės procedūras: inicijavimą, išankstinę, einamąją ir paskesnę kontrolę. Audito metu nustatyta, kad šios kontrolės priemonės ir procedūros yra nepakankamai veiksmingos ir efektyvios.

Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad Tarnybos vadas A.Songaila 2002-06-11 įsakymu Nr.88TE patvirtino Biudžeto planavimo ir apskaitos valdybos viršininko bei jo pavaduotojo pareigybių aprašymus (statutiniai valstybės tarnautojai, „A“ lygis), kuriuose tikslai ir reikalavimai

analogiški, skiriasi tik vienas reikalavimas dėl turimos metų patirties. Šių pareigūnų pagrindinės funkcijos neatskirtos, sudubliuotos, nenurodytas pavaldumas. Pažymėtina, kad Biudžeto planavimo ir apskaitos valdybos viršininko pareigybės aprašyme dešimta funkcija baigiasi nebaigta mintimi (žodžiais taip pat). Audito metu dėl netinkamai paruoštų pareigybių aprašymo buvo informuoti Tarnybos vadas A.Songaila ir vadas J.Jurgelis, Personalo valdybos viršininkas A. Padolskis, Biudžeto planavimo ir apskaitos valdybos viršininkas K.Pileckas, tačiau auditoriaus siūlymai audito metu nebuvo įgyvendinti.

Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo 10 ir 11 straipsniai nustato, kad apskaitą tvarko apskaitos tarnyba, o vyriausiasis buhalteris atsako už buhalterinių įrašų teisingumą. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-03-31 nutarimu Nr. 205 patvirtintų Biudžetinių įstaigų vyriausiųjų finansininkų (buhalterių) nuostatų 4 punktu vyriausiasis finansininkas (buhalteris) yra pavaldus įstaigos vadovui.

Tarnybos Biudžeto planavimo ir apskaitos valdyba (toliau – valdyba) pagal Tarnybos vado 2001-06-21 įsakymu Nr. 97 patvirtintus valdybos nuostatus tvarko buhalterinę apskaitą, sudaro pavaldžių įstaigų suvestines finansines atskaitomybes, tačiau valdybos nuostatų 13 punkte nurodyta, kad valdybos vyriausiasis buhalteris – buhalterijos viršininkas yra Tarnybos vyriausiasis buhalteris ir savo veikloje vadovaujasi Biudžetinių įstaigų vyriausiųjų finansininkų nuostatais. Tarnyboje nėra buhalterijos viršininko pareigybės, o valdybos struktūroje yra buhalterinės apskaitos skyrius su skyriaus viršininko pareigybe. Pagal patvirtintus valdybos nuostatus ir pareigybių aprašymus neaišku kas yra Tarnybos vyriausiasis buhalteris (finansininkas).

Tarnybos vado A.Songailos 2003-05-28 įsakymu Nr.4-277 „Dėl priemonių mokėjimo tvarkos patvirtinimo“, įsigaliojus Vidaus tarnybos statutui, buvo pakeista priemonių mokėjimo tvarka valstybės tarnautojams. Šioje tvarkoje, kuri galiojo iki 2004-01-01, nustatyti priemonių už darbą poilsio ar švenčių dienomis ir naktį dydžiai mažesni nei nustato Darbo kodeksas. Atsižvelgiant į auditoriaus pastabas, nuo 2004-01-01 priedų dydžiai už darbą naktį bei darbą poilsio ir švenčių dienomis skaičiuojami vadovaujantis Tarnybos vado 2003-12-19 įsakymu Nr.4-688, kurie atitinka Darbo kodekso nuostatas.

Užsieniečių registracijos centro sargybų būrio kontrolieriui A. Konopackiui, turinčiam 2 metų tarnybos Lietuvos valstybei stažą, nesilaikant Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo 25 straipsnio 2 punkto, 2003 metais sausio - gegužės mėnesiais nepagrįstai priskaičiuotas priedas po 3% nuo pareiginės algos. Permoka sudarė 117,28 Lt. Audito metu 2003-06-26 ši suma išieškota.

Tarnybos vadui A.Songailai ir jo pavaduotojui Z.Žymančiui, nesilaikant Valstybės tarnybos įstatymo 23 straipsnio 2 dalies reikalavimų, 2003 metais gegužės ir birželio mėnesiais nustatytą priedų ir priemonių suma viršijo 70% pareigybinę algą. Atsižvelgiant į auditoriaus

pastabas, ši permoka A.Songailai 821,64 Lt ir Z.Žymančiui 436,67 Lt jų sutikimu išieškota ir 2004-02-24 pavedimu Nr.128 pervesta Vilniaus apskrities valstybinei mokesčių inspekcijai.

Audito metu nustatytos darbo užmokesčio mokėjimų klaidos ne sisteminės, tačiau aukščiau minimi atvejai parodo, kad institucijose neužtikrintas vidaus kontrolės procedūrų veikimas visuose finansinės veiklos etapuose.

Tarnybos vado A.Songailos įsakymais, darbuotojams, dirbantiems pagal sutartis, nesilaikant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993-07-08 nutarimo Nr. 511 „Dėl biudžetinių įstaigų ir organizacijų darbuotojų darbo apmokėjimo tvarkos tobulinimo“ 5.2 punkto reikalavimų, buvo skiriami priedai už darbus, kurie nurodyti darbuotojų pareigybinėse instrukcijose. Kanceliarijos vyriausiai specialistei G.Ginotienei (tarnybinis koeficientas 13) nuo 2003-07-01 paskirtas priedas 60% už didelę redagavimo patirtį, raštų tvarkymą, valstybinės kalbos vartojimo diegimą praktiniame darbe ir pan. Atsižvelgiant į auditoriaus pastabas, vado A.Songailos 2003-11-04 įsakymu Nr.TE-214 „Dėl darbuotojams, dirbantiems pagal darbo sutartis, tarnybinių atlyginimų nustatymo“ pagal valdybos viršininko K. Pilecko tarnybiniame pranešime pateiktus pasiūlymus, darbuotojams peržiūrėti tarnybiniai koeficientai, nepaliekant procentinių priedų už papildomus darbus.

Pažymėtina, kad nesilaikant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991-07-29 nutarimu Nr. 304 patvirtinto Tarnybos Lietuvos Respublikos vidaus reikalų sistemoje statuto 58 p. reikalavimų, kuriuose nurodyta, jeigu pareigūniui kalendoriniais metais nebuvo suteiktos atostogos, jos suteikiamos ne vėliau kaip ateinančių metų I ketvirtį, Tarnybos Štabo Personalo valdybos vyriausioji specialistė, komisarė inspektoriė O. Šacikauskienė, 2003-04-25 atleista iš užimamų pareigų ir jai išmokėta kompensacija už 55 kalendorines dienas nepanaudotų kasmetinių atostogų. Audito metu patikrinus darbo laiko apskaitos žiniaraščius nustatyta, kad nors Tarnyboje vidaus kontrolės sistema sukurta (pasirašo 4 atsakingi darbuotojai ir tvirtina Tarnybos vadas), tačiau pasitaiko klaidų darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose. Pavyzdžiui, Aviacijos eskadrilės specialistas M. Šapola atleistas 2003-03-17, o žiniaraštyje nurodyta, kad atleidimo dieną jis nedirbo.

Audito metu nustatyta, kad Visagino pasieniečių mokyklos pareigūnai ir klausytojai, neišdirbę nustatytą laiką vidaus tarnyboje ir atleisti iš Mokyklos, neatlygino Mokyklai su jų mokymu susijusias išlaidas, kaip numato Lietuvos Respublikos 2003-04-29 įstatymu Nr.IX-1538 patvirtinto Vidaus tarnybos statuto 9 straipsnio nuostatos, bei trišalės specialistų rengimo ir įdarbinimo sutartys. Dėl to kursantai Mokyklai yra išsiskolinę 26,7 tūkst. Lt.

Tarnybos vadas A.Songaila sudarė GSM ryšio paslaugų sutartis su darbuotojais, kuriose išipareigojo teikti UAB „Omnitel“ mobiliojo ryšio paslaugas asmeniniam naudojimui, nors Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001-02-22 nutarimu Nr.194 patvirtintuose Tarnybos nuostatuose ši funkcija nenumatyta. Analogiškas sutartis sudarė ir pavaldžių įstaigų vadai.

Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad nušalinti darbuotojai už mobiliojo ryšio paslaugas 2003-12-31 buvo skolingi Vilniaus rinktinei 3,6 tūkst. Lt.

Tarnyba ir rinktinės už birželio, liepos, rugpjūčio ir rugsėjo mėnesiais suteiktas mobiliojo ryšio paslaugas asmeniniams pokalbiams UAB „Omnitel“ atsiskaitė tik lapkričio mėn., kadangi iš darbuotojų darbo užmokesčio buvo daromos išskaitos už paslaugas, o UAB „Omnitel“ nepervedamos dėl sutarties sąlygų (tarifų) keitimo. Toks sutarties sąlygų bei atsiskaitymų tvarkos keitimas labai didina kontrolės riziką.

Audito metu nustatyta, kad Tarnyba ir pavaldžios įstaigos nesilaikė Lietuvos Respublikos finansų ministro 2001-03-16 įsakymu Nr.70 patvirtintos Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos tvarkos 238 punkto ir metų pabaigoje kitose sąskaitose likus nepanaudotų atsargų, įsigytų iš biudžeto lėšų, išankstinių apmokėjimų tiekėjams iš biudžeto lėšų bei kitų likučių, padengtų biudžeto lėšomis, šių likučių nepalikto subsąskaitoje 230 „Finansavimas iš biudžeto“ (kaip finansavimo šaltinio). Dėl šios priežasties 2004-01-01 suvestiniai išlaidų sąmatų vykdymo balanso aktyvo ir pasyvo duomenys atvaizduoti mažesni 1461,8 tūkst. Lt ir Tarnybos teikiama apskaitos informacija neatitinka Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo 4 straipsnio nuostatų. Atsižvelgiant į auditoriaus pastabas, apskaitos klaidos ir netikslumai ištaisyti pagal 2004-04-23 buhalterinę pažymą.

Nesilaikant Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymo 12 str. 4 d. reikalavimų, Vilniaus rinktinė pristatytą į metalo laužo supirktuvę 2003 m. sausio mėnesį šaldymo spintą už 5,7 tūkst. Lt nurašė iš apskaitos registrų tik 2003 m. lapkričio mėn., o Užsieniečių registracijos centras 2003 m. lapkričio mėn. pristatytą į metalo laužo supirktuvę priekabą už 0,6 tūkst. Lt, iš apskaitos registrų nurašė tik 2004 m. vasario mėn. Dėl šios priežasties 2003 metų finansinėje atskaitomybėje ilgalaikio turto likučiai 0,6 tūkst. Lt didesni.

Audito metu nustatyta, kad Tarnybos ir pavaldžių įstaigų sandėliuose metų pabaigoje, nesivadovaujant Tarnybos vado 2002-09-04 įsakymo Nr. 360 „Dėl aprangos, atributikos ir ekipuotės apskaitos tvarkos patvirtinimo“ 8 punkto reikalavimų, liko aprangos už 2953,7 tūkst. Lt arba 2,7 karto buvo viršytas nustatytas normatyvas. Be to 2003 metais ne visiems pareigūnams buvo išduota apranga.

Pastebėjimai

Tarnyboje išanalizavus pravažiuotos ridos ataskaitą už 2003 metus, nustatyta, kad bendras ridos limitas turimoms transporto priemonėms yra 1071000 km, o faktiškai pravažiuota rida 785877 km, t.y. neišnaudota 285298 km, arba 26,6 % limitu. Tarnybos vado A. Songailos 2002-09-30 įsakymu Nr.395 „Dėl tarnybinių autotransporto priemonių naudojimo taisyklių patvirtinimo“ 6

punktu darbuotojams, kontroliuojantiems padalinio autotransporto priemonių naudojimui, nurodyta teikti pasiūlymus dėl ridos limitų nustatymo, racionalaus autotransporto priemonių naudojimo. Tačiau šie darbuotojai neteikė siūlymų. Atsižvelgiant į auditoriaus pastabas, Tarnybos vadas J.Jurgelis priėmė 2004-04-08 įsakymą Nr.4-155 „Dėl tarnybinio transporto ridų normų“.

Audito metu pastebėta neracionalaus valstybės turto panaudojimo atvejų. Tarnyba 2003-09-29 iš UAB „Labochemos“ įsigijo stereomikroskopų ir ultravioletinių prietaisų „Waldmann DOC 101“ už 48,0 tūkst. Lt. Šie prietaisai vado nurodymais paskirstyti Ignalinos, Varėnos, Vilniaus ir Pakrančių apsaugos rinktinėms. Pažymėtina, kad ši kriminalistinė įranga Vilniaus rinktinėje nebuvo įdiegta ir du mėnesius sandėliuojama garaže.

Tarnybos struktūroje yra Apsaugos ir aprūpinimo centras, kurio funkcija centralizuotai aprūpinti materialinėmis priemonėmis, apranga ir ekipuote visas pavaldžias įstaigas. Tarnybos padaliniai aprūpinami pagal pateiktas jai metines paraiškas. Audito metu pastebėta, kad Lazdijų rinktinė 2003 m. balandžio mėn. pagal sutartį su AB „Baltic vairas“ įsigijo 10 vnt. dviračių po 714 Lt, o Tarnyba 2003 m. birželio mėn. pagal sutartį su AB „Baltic vairas“ įsigijo 93 vnt. dviračių po 892 Lt, kuriuos vado įsakymu perskirstė pavaldžioms įstaigoms.

Tarnybos vadas A.Songaila 2003-09-05 įsakymu Nr.4-419 „Dėl kai kurių VSAT vado įsakymų pakeitimo“ patvirtinto Jungtinių specialiųjų pajėgų sudarymo tvarką, kurioje pavaldžios įstaigos turi pačios apsirūpinti miegmaišiais, kariškom kuprinėm, neperšlampamais kostiumais, maskuojančiais chalatais ir t.t. Užsieniečių registracijos centras, vykdydamas šį įsakymą, įsigijo įvairios ekipuotės už 45 tūkst. Lt.

Taigi Tarnyboje veikianti biudžeto lėšų planavimo ir naudojimo tvarka neužtikrina racionalaus lėšų naudojimo įsigijant aprangą, ekipuotę ir ilgalaikį turta.

Audito metu pastebėta, kad nėra patvirtintos instrukcijos, kurioje būtų nurodyti kokie konkretūs valstybės sienos demarkavimo darbai priskirti priežiūrai ir tam tikslui naudojamos paprastosios išlaidos, kokie darbai priskiriami naudojant nepaprastąsias išlaidas pagal ekonominės klasifikacijos kitų statybų objektams išlaidas. Taip pat nėra nustatyta kokios institucijos turi leisti pradėti ir priimti užbaigtos valstybės sienos demarkavimo statybos darbus.

Atkreipiame Jūsų dėmesį, kad Tarnybos vado A.Songailos 2003-12-15 įsakymu Nr. 4-668 „Dėl papildomų valstybės sienos demarkavimo darbų perdavimo į rinktinių balansą“, nepriėmus valstybinei komisijai, perdavimo-priėmimo aktu perduoti Vilniaus, Ignalinos, Lazdijų ir Varėnos rinktinėms 2003 metais papildomai atlikti valstybės sienos demarkavimo darbai už 164,4 tūkst. Lt, kurie apskaityti nebaigtos statybos registruose (žemėtvarkos darbai, trečio pavyzdžio ženklų zonos ribų paženklinimas, tarpiniai valstybės sienos stulpų, priegrindžių ir bankečių gamybos darbai).

Vilniaus rinktinė 2003-10-02 sudarė statybos rangos sutartį Nr.21/20-03-27-124 su AB "Vilniaus melioracija" už 31,2 tūkst. Lt dėl valstybės sienos darbų ir valstybės sienos ženklų remonto (pritvirtinti valstybės sienos ženklų numerines lenteles, pakeisti sudaužytas priegrindas, perstatyti pasienio stulpą, perdažyti pasienio stulpus ir jų priegrindas ir pan.). Kadangi Valstybės sienos demarkavimo darbai nereglamentuoti, nėra galimybių patikrinti išlaidų šiems darbams pagrįstumą ir pareikšti nuomonę.

Audito metu pastebėta, kad Tarnyboje bei pavaldžiose įstaigose buhalterinė apskaita nėra pilnai kompiuterizuota. Visose įstaigose kompiuterizuota darbo užmokesčio apskaita, uniforminės aprangos, atributikos, ekipuotės ir patalynės apskaita. Ilgalaikio, trumpalaikio turto ir atsargų apskaita kompiuterizuota Vilniaus rinktinėje ir Užsieniečių registracijos centre. Kitos apskaitos sritys tvarkomos rankiniu būdu ir Excel programos lentelių pagalba.

Audito metu pastebėta, kad valstybės biudžeto lėšos, skirtos reprezentacinėms išlaidoms, ne visais atvejais naudojamos taupiai bei nepakankamai kontroliuojama apmokant pirminius šių išlaidų apskaitos dokumentus. Tarnyba apmokėjo UAB "Bačkonys" sąskaitą už svečių iš Baltarusijos Respublikos maitinimą 600 Lt. Sąskaitoje–valgiaraštyje nurodyta 3 vnt. dovanėlių po 50 Lt. Atsakingas už renginio organizavimą S.Vilimas paaiškino, kad tai yra konditerijos gaminiai su šampano buteliais, kurie buvo įteikti svečiams. Pagal vado įsakymu patvirtintą sąmatą, šios delegacijos priėmimui buvo numatyta atskirai suvenyrams 350 Lt.

Audito metu pastebėta, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000-10-23 nutarimas Nr.1266 „Dėl turto perdavimo“ įvykdytas tik po trijų metų. VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija 2003-09-17 perdavė Tarnybai ilgalaikį materialųjį turtą – du automatinės laivų identifikavimo (atpažinimo) sistemos aparatūros komplektus už 186,3 tūkst. Lt. VĮ Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcija 2001-02-12 raštu informavo Tarnybą, kad montažo metu laivų įrangos 3 kompiuteriai blogai dirbo ir jie buvo išsiųsti į firmą gamintoją Švedijoje garantiniam remontui.

Valstybės sienos apsaugos tarnyboje prie Vidaus reikalų ministerijos naudojamų kontrolės procedūrų visuma iš esmės užtikrina turto apsaugą, informacijos ir ataskaitų patikimumą ir išsamumą, sutartinių ir kitų įsipareigojimų laikymąsi bei su tuo susijusių rizikos veiksnių valdymą, tačiau nustatyti pažeidimai rodo, kad sukurtų ir nustatytų vidaus kontrolės procedūrų nepakanka, tikrinant ir įvertinant ūkines operacijas bei naudojant gautus asignavimus. Pastebėta, kad audito metu Tarnybos administracija reagavo į auditoriaus pastabas ir pasiūlymus dėl vidaus kontrolės sistemos gerinimo.

Atsižvelgiant į išdėstytus dalykus, rekomenduojame:

1. Sudaryti priemonių planą darbo užmokesčio kreditoriniam įsiskolinimui padengti.

2. Peržiūrėti Biudžeto planavimo ir apskaitos valdybos viršininko ir jo pavaduotojo pareigybių aprašymus pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992-03-31 nutarimu Nr. 205 patvirtintų Biudžetinių įstaigų vyriausiųjų finansininkų (buhalterių) nuostatus.

3. Spręsti klausimą dėl mobiliojo ryšio paslaugų teikimo asmeniniam darbuotojų naudojimui.

4. Imtis priemonių, kad būtų vykdomi kursantų sutartiniai įsipareigojimai atlyginti su jų mokymu susijusias išlaidas.

5. Sustiprinti finansinės kontrolės procedūras, kurios užtikrintų racionalų ir efektyvų darbo užmokesčiui ir ilgalaikio turto įsigijimui skirtų biudžeto lėšų naudojimo bei finansinės atskaitomybės teisingumą.

Tikimės, kad Jūs atsižvelgsite į mūsų pastebėjimus ir rekomendacijas ir iki 2004 m. spalio 1 d. informuosite mus apie priemones, kurių Jūs ėmėtės vykdydami mūsų rekomendacijas.

Finansinio audito 3-iojo departamento
direktorius

Vytautas Budriūnas

Vyresnioji valstybinė auditorė

Zita Dindaitė

Susipažinau

Tarnybos vadas

Jurgis Jurgelis

Biudžeto planavimo ir apskaitos valdybos
viršininkas

Kęstutis Pileckas